

Katsaus monialaisista palveluista sekä Satakunnan Hyvinvointialue – ja Kela –yhteistyöstä

Päivi Laine 15.5.2025

Satakunnan työllisyysalue

**SATAKUNNAN
TYÖLLISYYSALUE**

Satakunnan työllisyysalueen muodostavat Harjavalta, Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia, Kokemäki, Merikarvia, Nakkila, Pomarkku, Pori, Siikainen ja Ulvila.

Satakunnan työllisyysalueen vastuukuntana toimii Porin kaupunki.

Satakunnan työllisyysalue

Työllisyydenhoito on osa kuntien peruspalvelua. Satakunnan työllisyysalueen tehtävänä on varmistaa yhdenvertaiset palvelut alueella.

Satakunnan työllisyysalueen keskeinen ja toimintaa ohjaava tavoite on kohtauttaminen. Erilaisilla asiantuntijapalveluilla haluamme varmistaa, että työnantajan ja työntekijän tarpeet kohtaavat.

Haluamme edistää alueen yritysten kasvua ja olla mukana ohjaamassa yrityksiä kasvun polulle.

Tuemme alueen elinvoiman kehittymistä yhteistyössä kuntien ja elinkeinoyhtiöiden sekä muiden toimijoiden kanssa.

Organisaatio

Kasvu- ja työllisyyspalvelut –yksikkö Jouko Hautamäki (sijaisena Jenni Ketonen)

Elinkeino- ja työnvälityspalvelut:
Mikko Kotiranta

Elinkeino- ja koulutuspalvelut
Eija Heinola

Alku- ja työnvälityspalvelut
Arto Saarinen ja Laura Kainulainen

Monialaiset palvelut
Päivi Laine

Monialaiset palvelut (yli 30v)
Satu Viitala

Nuorten (alle 30v) ja
kotouttamisen palvelut
Anne Paavilainen

Monilaiset palvelut

- Toimintayksikkö vastaa työllisyyspalveluista työnhakijoille, jotka hyötyvät eri palveluiden yhteensovittamisesta ja yksilöllisestä tuesta.
- Palveluihin voi ohjautua palvelutarpeen mukaisesti heti työnhaun alettua

Asiakkaana

- kotoutumisaikaiset asiakkaat
- nuoret, joiden työttömyys uhkaa pitkittyä tai joilla on todettu monialaisten palveluiden tarve
- yli 30-vuotiaat, joilla on työ- ja toimintakyvyn haasteita tai ammatillisen kuntoutuksen tarve.
- Em. Asiakkaat voivat olla esim. työkyvyttömyyseläkkeellä, mutta halukkaita palaamaan työelämään (kumpaa halutaan, työttömyysasteen laskua vai työllisyysasteen nousua?)

Verkostoyhteistyötä mm:

- Satakunnan Hyvinvointialue
- Kela ja työeläkelaitokset (ja näiden palveluntuottajat)
- Kuntien palvelut
- Oppilaitokset ja kouluttajat (nuorten toisen asteen nivelvaihe ja aikuisten uudelleen koulutus, monilaiset usein koulutuksessa aliedustettu ryhmä)
- Työllistävät järjestöt
- Vastaanottokeskukset
- Vankilat ja Rikosseuraamuslaitos
- Työllisyysalueen palveluntuottaja (valmennuspalvelut, arviointi- ja valmennuspalvelut)

Monilaiset palvelut

- Palvelussa keskeistä olisi ohjauksellisuus, jossa apuna voitaisiin käyttää erilaisia puheeksi oton menetelmiä sekä menetelmiä, joilla asiakas voi itse arvioida palveluntarvettaan (asiakasmäärät)
- Luottamuksen rakentaminen palvelun alussa keskeistä, jotta asiakkaan todellinen palvelutarve pystytään arvioimaan. Asiantuntijoiden on hyvä tuntea myös työ- ja toimintakykyyn sekä erilaisiin elämäntilanteisiin liittyviä haasteita, jotta asiakas osataan ohjata myös muiden viranomaisten palveluihin tai osaavat ottaa myös muita viranomaisia sekä palveluntuottajia ja toimijoita mukaan asiakkaan palveluun.
- Useat eri lainsäädännöt vaikuttavat siihen, miten asiakasta palvellaan ja miten yhteistyöstä eri viranomaisten kanssa tehdään ja tietoja vaihdetaan.
- Lainsäädäntöjä, jotka vaikuttavat eri viranomaisten tarjoamien palveluiden yhteensovittamiseen työvoimapalveluiden järjestämislain lisäksi:
 - Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä (TYM-laki)
 - Laki kuntouttavasta työtoiminnasta (KUTY-laki)
 - Laki kotoutumisen edistämisestä (KOTO-laki)
 - STM alaiset lainsäädännöt ja sosiaaliturva myös työttömyysturvaa laajemmin
 - Ammatillista kuntoutusta koskevat lainsäädännöt

Monilaiset palvelut työnhakijan palvelutarpeen mukaan

- Etänä toteutuva työnhakuvalmennus (kaikille)
- työnhakuvalmennusryhmät
- Uravalmennus
- Työhönvalmennus
- Yhteistyö ammatinvalinta- ja urasuunnittelupalveluiden sekä yritys- ja koulutuspalveluiden kanssa
- Kuntouttava työtoiminta (Satan järjestämisvastuulla)
- Työkokeilu
- Työvoimakoulutus ja työttömyysturvalla tapahtuva omaehtoinen koulutus, opinnollistaminen jne.
- Arviointipalvelut liittyen työ- ja toimintakykyyn ja osaamiseen (hankinta valmisteilla)
- Palkkatuki tai muu palkkasubventio
 - 2025 vain 55+ palkkatukia myönnetään, koska niihin subjektiivinen oikeus
 - Porissa Työpolku, jossa muutama yhdistystä tuetaan palkkauskustannuksissa / riittää alle 20 hlö työllistämiseen 6 kuukaudeksi)
- Työkykykoordinaattorin konsultaatiot
- Jalkautuminen kuntien asiointipisteisiin, kumppaneiden palvelupisteisiin, nuorten matalan kynnyksen palvelupisteille, International Houseen
- Järjestö- ja hankeyhteistyö
- eKonsultaatio videoneuvotteluyhteys ja viranomaisille Etäpalvelu ”Nopsa” nuorten matalan kynnyksen palveluissa

Yhteistyö Satakunnan Hyvinvointialueen kanssa

- Yhteiset kotoutumissuunnitelmat (aikuissosiaalityö)
- Kuntouttava työtoiminta ja yhteiset suunnitelmat (aikuissosiaalityö)
- Työttömien terveystarkastukseen ohjaaminen
- Työkykytiimeihin ja kuntoutuspoliklinikalle ohjaaminen (walk in), kun asiakas tarvitsee työ- ja toimintakyvyn arviointia / kuntoutusta. *Toimintamallia vasta kehitetään ja huomio myös asiakkaisiin, jotka eivät kykene vastaanottamaan työvoimapalveluita.*
- Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamalli, TYM
 - Työvoima- sekä sosiaali-, terveys- tai kuntoutuspalveluiden yhteensovittamiseen
- Yhteistyö psykososiaalisten palveluiden kanssa (Mielenterveys- ja päihdepalvelut)
- Yhteistyö vammaispalveluiden kanssa

Monilaisten palveluiden asiakasmäärät

13.5.2025

- **Monialaiset aikuiset** 3096, Maaliskuussa 146 asiakasta / virkailija uusien työnhakija-asiakkaiden ohjaukset parin kuukauden aikana tuplaantuneet ja pitkäaikaistyöttömyys kasvussa.
- **Nuorten palvelut** 1473, Maaliskuussa 122 asiakasta / virkailija 5 kk työttömyyden perusteella vielä asiakkaita ohjautumatta
- **Kotoutumispalvelut** 659, 125 asiakasta / virkailija määrät vähentyneet (tilapäisen suojelun asiakkaita vähemmän, vastaanottokeskuksia lakkautettu Satakunnasta)
- TYM-yhteispalvelun asiakkaita alle 900 / Asiakkuudet päättyivät asiakastietojärjestelmässä 2024 loppuun + lakimuutos ja sen seurauksena asiakkuuskriteereistä uudelleensopiminen. Odotettavissa tarve ottaa palveluun lisää asiakkaita.

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta

- Kuntouttavan työtoiminnan soveltaminen asiakkaaseen perustuu asiakkaan ikää, hänen saamaansa sosiaaliturvaan ja sen kestoon sekä palvelutarpeeseen.
- Jos työvoimaviranomainen, Hyvinvointialue ja henkilö yhdessä arvioivat, että henkilö ei työ- ja toimintakykynsä asettamien rajoitusten vuoksi voi osallistua julkisiin työvoimapalveluihin tai työhön, aktivointisuunnitelmaan tulee sisältyä kuntouttava työtoiminta tai erityislakien mukaisesti sellaisia sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja, jotka parantavat henkilön työ- ja toimintakykyä.
- Asiakkaalle laaditaan yhdessä aktivointisuunnitelma tai monialainen työllistymissuunnitelma
- Aktivointisuunnitelmaa uudistetaan kunnes asiakas on täyttänyt työssäoloehdon
- Minimikesto 3 kk
- *Kuntouttavan työtoiminnan on hallitusohjelmassa ehdotettu siirrettäväksi kuntien vastuulle.*
- *Tammi-maaliskuu 2025 toiminnassa keskimäärin 468 asiakasta /kk. Vuonna 2024 / 592*
- *Lain keventämissuunnitelma jo vuoden 2026 alkuun*

Kuntouttavan työtoiminnan sisältö laissa

Jos aktivointisuunnitelmaan tai monialaiseen työllistymissuunnitelmaan sisällytetään kuntouttava työtoiminta, siitä on kirjattava suunnitelmaan ainakin seuraavat asiat:

- 1)kuntouttavan työtoiminnan tavoite, kuvaus ja toiminnan järjestämispaikka;
- 2)kuntouttavan työtoiminnan päivittäinen ja viikoittainen kesto;
- 3)kuntouttavan työtoiminnan jakson alkamisajankohta ja pituus;
- 4)henkilölle annettava tuki ja ohjaus kuntouttavan työtoiminnan aikana;
- 5)henkilölle kuntouttavan työtoiminnan ohella tarjottavat muut sosiaalipalvelut sekä terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalvelut;
- 6)ajankohta, jolloin viimeistään arvioidaan kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksia henkilön työllistymismahdollisuuksille ja päätetään jatkotoimista sekä aktivointisuunnitelman tai monialaisen työllistymissuunnitelman uudistamisesta.

Kotoutumispalvelut, ohjautuminen ja kotoutumisaika

- Aina kun asiakkaalla on kotoutumisaikaa jäljellä.
- Työvoimaviranomaisen asiakkuus edellyttää aina oleskelulupaa (oleskelukorttia, oleskeluoikeuden rekisteröintiä)
- Kotoutumisaika alkaa alkukartoituksesta, joka tehdään heti maahanmuuttajan saavuttua Suomeen. Alkukartoituksessa arvioidaan maahanmuuttajan osaaminen, koulutustausta ja työllistymismahdollisuudet. Tämän perusteella laaditaan kotoutumissuunnitelma, joka ohjaa kotoutumisaikaa ja siihen liittyviä toimenpiteitä.
- **Hyvinvointialueen tulee tarvittaessa osallistua suunnitelman laatimiseen**
- **Kotoutumissuunnitelman kesto määräytyy yksilöllisesti kotoutuja-asiakkaalle:**
 - 1)kotoutumissuunnitelmassa sovittujen tavoitteiden perusteella;
 - 2)kertyneen työ- ja koulutushistorian ja muun osaamisen perusteella; ja
 - 3)suunniteltujen ja tarjottujen palvelujen perusteella.

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma voidaan laatia enintään yhden vuoden ajaksi. Kotoutumissuunnitelmien yhteenlaskettu enimmäiskesto on kaksi vuotta ensimmäisen kotoutumissuunnitelman laatimisesta.
- Kotoutumisaikaa voidaan pidentää kolmeen vuoteen esim. työ- ja toimintakykyyn liittyvistä syistä

Kotoutumisasiakkaan palvelupolku

- Kotoutujien palvelut koto-tiimissä
 - Alueellinen tiimi, yhteensä 6,5htv (0,5 htv siirto nuorten palveluihin)
 - Koto-asiakkaiden palvelu ensisijaisesti toimipaikoissa
 - Palvelutarpeen mukaan mahdollisuus myös palveluun asiointipisteissä
- Yhteistyötä alueen muiden toimijoiden kanssa tärkeää tehdä, tavoite maahanmuuttajien työllistymisestä on yhteinen.
 - International House Pori ja International House Kankaanpää kattavat suurimman osan työllisyysalueen kunnista
 - Mm. ryhmien ja palveluiden hyödyntäminen kaipaa tehostamista molemmin puolin
 - Nuorten maahanmuuttajien palvelut
 - Mm. jalkautumista Porin Ohjaamolle kokeillaan
- Osaamisen tunnistaminen ja tutkintojen tunnustaminen keskeistä
- Luku- ja kirjoitustaidottomille LUKI-koulutus vapaan sivistystyön puolelta
- Kotoutumisajan päätyttyä asiakkaan palveluyksikön määrittää palvelutarve

Monikielinen yhteiskuntaorientaatio, kotoutumiskoulutus ja valmennukset

- **Monikielisen yhteiskuntaorientaation** tuottaa Porin seudun kansalaisopisto
- Yhteisenä hankintana lähes kaikkien työllisyysalueen kuntien kanssa
 - Ryhmähankinnat tarpeen mukaan
 - Työnhakijat ja ei-työnhakijat voivat osallistua samoille kursseille
 - Ensimmäiset sovittu pidettäväksi live-toteutuksena, tarkoitus päästä hybridi-toteutukseen
- **Kotoutumiskoulutuksia** tarjotaan asiakkaille, joilla kotoutumisaikaa jäljellä.
- Keston pituus arvioidaan kielitaidon arvioinnilla
- Porin alue (Galimatias)
 - Maaliskuun 2025 aikana alkamassa yhteensä 7 toteutusta Porissa (3 x hidas, 1 x perus, 2x perus – hybridi, 1 x nopea – verkko).
- Kankaanpää (Lappia oy), maaliskuussa alkanut perus – ryhmä
- Keväällä englanninkielinen **työnhakuvalmennus** sekä 1. **uravalmennus** (selkosuomi) sekä yksilöllisiä **työhönvalmennuksia**.

TYM – laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä

- TYM –laki (381/2023) tuli voimaan 1.1.2025.
- Säädetään työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintamallin (TYM-yhteistoimintamalli) organisoinnista.
- Valtioneuvosto on antanut asetuksen TYM-yhteistoimintamallin organisoimisesta. Asetuksessa säädetään johtoryhmän asettamisesta ja kokoonpanosta, tehtävistä, muodostettavan yhteistyösopimuksen sisällöstä sekä yhteistoimintamallin organisointia johtavan henkilön ja tämän varahenkilön nimeämisestä sekä tehtävistä.
- TYM-yhteistoimintamallissa yhteensovittavia palveluita ovat työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kansaneläkelaitoksen järjestämisvastuulle kuuluvat työvoimapalvelut sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalvelut.

TYM-yhteistoimintamalli

Työvoimaviranomainen, Hyvinvointialue ja Kela:

- Voivat vaihtaa asiakkaan palvelua koskevia tarpeellisia taustatietoja ja käytössä on yhteinen TYPPI-asiakastietojärjestelmä
- Arvioivat yhdessä työttömän monialaisen palvelutarpeen
- Suunnittelevat tarkoituksenmukaiset palvelut ja yhteensovittavat ne kokonaisuuksiksi
- Toteuttavat palvelut yhteistyössä ja varmistavat niiden vaikuttavuuden
- Seuraavat **työllistymisprosessin** etenemistä ja tekevät tarvittavia korjauksia

Monialaisen palvelutarpeen arviointiin ohjaaminen:

Työtön voidaan ohjata arviointiin, jos:

- Työllistymisen esteinä ovat työ- ja toimintakyvyn rajoitteet tai elämänhallinnan ongelmat
- Ratkaisut vaativat monialaista tukea, ei pelkästään viranomaisten konsultointia

Ei ohjausta jos:

- Työttömän palvelutarpeeseen voidaan vastata julkisilla työvoimapalveluilla
- Tarpeet eivät vaadi pitkäkestoista tai intensiivistä monialaista tukea

-> Tarkoittaa käytännössä, että yhteistä asiakkuutta voidaan hoitaa KUTY-lain mukaan tai asiakkaan suostumukseen perustuvan yhteistyön perusteella.

Aiempaan lainsäädäntöön verrattuna ei enää työttömyyden keston kriteeriä

- TYM-johtoryhmä asetti ensisijaiseksi tavoitteeksi asiakkuuskriteerien tarkemman tarkastelun

Palvelutarpeen arvioinnin perusteella laaditaan monialainen työllistymissuunnitelma, jota tarkistetaan ja seurataan tarvittaessa ja lakien mukaisesti

Työttömän määritelmä (380/2023, 3 §, 4 kohta):

Työttömällä tarkoitetaan henkilöä:

1. Ei työsuhteessa:

1. Ei ole työsuhteessa, ellei hän ole kokonaan lomautettu
2. Viikoittainen työaika on alle 4 tuntia
3. Vähimmäistyöaika on alle 4 tuntia viikossa

2. Ei päätoimisesti yritystoiminnassa:

1. Ei työllistyt yritystoiminnassa tai omassa työssä yli kahta viikkoa yhtäjaksoisesti
2. Oikeus työttömyysetuuteen yritystoiminnasta huolimatta

3. Ei päätoiminen opiskelija:

1. Oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä

TYM-johtoryhmä vuosille 2025-2029

(esityksessä kokouksessa ehdotettavana olevat jäsenet)

Varsinainen jäsen

Päivi Laine, puheenjohtaja
Satakunnan työllisyysalue

Maria Vanhatalo, vara pj.
Satakunnan Hyvinvointialue

Krista Virtanen-Olejniczak,
Satakunnan Hyvinvointialue

Aki-Petteri Männistö,
Satakunnan Hyvinvointialue

Satu Viitala
Satakunnan työllisyysalue

Fanny Ruohonen,
Kansaneläkelaitos

Sari Tanskanen,
Kansaneläkelaitos

Varajäsen

Jouko Hautamäki,
Satakunnan työllisyysalue

Anna Isoviita,
Satakunnan Hyvinvointialue

Anna Kruunari,
Satakunnan Hyvinvointialue

Terhi Heinonen
Satakunnan Hyvinvointialue

Jenni Ketonen
Satakunnan työllisyysalue

Sari Tanskanen
Kansaneläkelaitos

Fanny Ruohonen
Kansaneläkelaitos

TYM-johtoryhmä vuosille 2025-2029

- TYM-koordinaattoriksi nimetty Satu Viitala. Kokouksessa ehdotetaan tehtävämuutoksista johtuen valittavaksi Anne Paavilainen, joka toimii myös nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelun yhteensovittamisesta vastaavana henkilönä (TYM-laki, 381/2023, 16§ 3 momentti)
- TYM-koordinaattorin varahenkilöksi siirtyisi Satu Viitala.

1. TYM-johtoryhmä 21.3.2025

- Esihenkilötapaamisia jatketaan.
- TYM- toimijoiden aluekohtaisia tapaamisia jatketaan.
- TYM-lain (381/2023) 16§ 3 momentissa nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelun palveluiden ja toiminnan yhteensovittamisen osalta perustetun yhteistyöverkoston toiminnan kuulumiset otetaan mukaan esihenkilöpalavereihin sekä TYM- johtoryhmään.
- Henkilöstöresursseja TYM -toiminnan osalta tarkastellaan kesäkuussa 2025, seuraavassa TYM-joryssä sekä alkuvuonna 2026 TYM-joryssä, kun saadaan edellisvuoden lukemia toiminnasta.

TYM toiminnan tavoitteet

- Tavoitteeksi määriteltiin selkeämmät TYM asiakkuuskriteerit.
- Tavoitteita määritellään tarkemmin, kun Työllistymisen edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan yhdyspintajaosto on asetettu ja se on määritellyt valtakunnallisia suuntaviivoja tarkemmin ja, kun TYM toiminnasta saadaan tarkempaa seurantatietoa.

TYM 16§ eli Nuorten työllistymistä edistävä yhteispalvelu ("ohjaamo")

- **Kaikille alle 30-vuotiaille nuorille**, ei edellytä työttömyyttä, eikä ole velvoittavaa
- **Työvoimaviranomainen järjestää toimintaedellytykset ja** neuvottelee koulutuspalvelujen järjestäjien, hyvinvointialueiden ja muiden alueensa nuorten yhteispalvelun järjestämisen kannalta keskeisten toimijoiden kanssa palvelupisteiden järjestämiseksi.

Mitä tarjoaa:

- Matalankynnyksen monialaista neuvontaa, ohjausta ja palveluita
- Tukea opiskelumahdollisuuksiin, työllistymiseen, toimintavalmiuksiin ja hyvinvointiin

Tavoitteet:

- Nuorten osallisuus, arjenhallinta ja toimijuus
 - Koulutukseen ja työhön siirtyminen
 - Viiveetön ja matalan kynnyksen palvelu
- Nuorten tiimi päivystää ja ottaa nuoria vastaan Porin ohjaamossa säännöllisesti ja käy tarpeen mukaan muiden kuntien matalan kynnyksen palvelupisteissä sekä päivystää etäyhteydellä, "Nopsa"
 - **Sopimuksen hyväksyminen Työllisyysjaostossa työllisyysalueen osalta**

Nuoren palvelupolku työllisyysalueella

Nuorten henkilöasiakaspalvelut työllisyysalueella kahdessa toimintayksikössä

- Alkupalvelut ja työnvälitys
 - Ei erikseen nuorten virkailijoita, asiakkaat jaettu toimialojen mukaan
 - Vahva tuki työttömyyden alussa
- Uusien työnhakijoiden palvelutarve arvioidaan molempien yksiköiden yhteistyönä, jotta palvelutarpeet tunnistetaan varhain
- Nuorten tiimi monialaisissa palveluissa
 - Työttömyyden kestänyt noin 5kkTai mikäli todetaan:
 - Monialaisen palvelun tarve
 - TYM-palvelun tarve (Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamalli)

Monilaiset aikuisten palvelut

Asiakkuuksissa huomioitavaa:

- ✓ Ammatillisen kuntoutuksen (sisältää koulutussuunnittelua) vastuunjako ja sosiaaliturvakysymykset
- ✓ Muut työ- ja toimintakykyyn liittyvät perusteet. Sisältää asiakkuudet, jotka eivät ole työvoimapalveluin autettavissa, mutta joiden eläke-edellytykset eivät täyty tai odottavat Hyvinvointialueen, Kelan tai työeläkelaitosten palveluihin pääsyä. Osa ei vastaanota myöskään sote palveluita.
- ✓ Ohjaus asiakkaan palvelutarpeen mukaiseen palveluun Satassa.
- ✓ Tarvittaessa työkykykoordinaattorin konsultointi
- ✓ TYM-yhteispalvelu
- ✓ Aktivointiehdon täyttyminen (KUTY-laki)
- ✓ Kotoutumisajan ylittäneiden asiakkaiden erityiskysymykset

KELA yhteistyö, ammatillinen kuntoutus, esimerkkejä

- Yhteistyö erittäin tärkeää, esim. tuki- ja liikuntaelinsairauksien osalta Porissa Kela korvasi vuonna 2024 166 henkilön ammatillisen kuntoutuksen. Summa yhteensä n. 385 000 ja tähän vielä päälle muu sosiaaliturva kuin työttömyysturva
- Työvoimaviranomaisen tulee selvittää ammatillisen kuntoutuksen vastuutaho, ennen kuin ohjaa työvoimapalveluina annettavaan ammatilliseen kuntoutukseen.

Kelan ammatillinen kuntoutus, jos joku seuraavista edellytyksistä täyttyy:

- työnhakijalla asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma on aiheuttanut tai sen arvioidaan aiheuttavan lähivuosina työ- tai opiskelukyvyn ja ansiomahdollisuuksien olennaisen heikentymisen
- työnhakija on työikäinen nuori ja sairauden takia vaikea työllistyä, saada ammatillisia opintojaan päätökseen, löytää sopivaa koulutusala tai keskeyttää koulunsa
- syrjäytymisvaarassa olevat osatyökykyiset nuoret
- työikäiset osatyökykyiset aikuiset
- koulutetut työnhakijat, jotka eivät kykene sairauden takia tekemään työtään tai työn tekemisessä on merkittäviä rajoitteita, suunnittelevat mahdollista ammattialan vaihtoa ja **yhteys työelämään on katkennut** (eli ei työeläkelaitoksen palveluiden piirissä)
- kouluttamattomat työnhakijat, joilla sairaus haittaa työllistymistä tai sopivan ammattialan löytymistä ja voivat olla syrjäytymisvaarassa
- **työeläkelaitos hylännyt ammatillisen kuntoutuksen hakemuksen** (Kelalla eri kriteerit kuin työeläkelaitoksella)
- [Kelan järjestämää \(ostamaa\) ammatillista kuntoutusta](#)

KELA yhteistyö, ammatillinen kuntoutus, esimerkkejä

- Jos asiakkaan tilanne on haastava ja epäselvä, työ- tai opiskelukyky on heikentynyt sairauden tai vamman vuoksi ja tarvitsee tukea kuntoutuksen mahdollisuuksien ja kokonaistilanteen selvittämisessä. Hän saattaa hyötyä [Kelan Ammatillinen kuntoutusselvityksestä](#) (AKSE mm. kuntoutussuunnitelman rakentamiseksi). Tähän voi hakeutua, vaikka olisi työeläkekuntoutuksen piirissä (=ehdot täyttyvät), lähinnä tilanteen selkeyttämiseksi ja arvioimiseksi, onko ammatillinen kuntoutus oikea-aikaista.
- Ammatillinen [Taito-kuntoutus](#) (18 – 64 vuotiaille)
- Taito-kuntoutus on suunniteltu tilanteeseen, jossa sairaus tai vamma vaikeuttaa asiakkaan pääsyä työelämään tai opiskelemaan tai niissä jatkamista. Taito-kuntoutusta voi hakea, jos tarvitsee tukea
- työhön pääsemiseksi tai työssä jatkamiseksi
- opiskelemaan pääsemiseksi tai opiskelun jatkamiseksi
- ammatillisen suunnitelmasi edistämiseksi.
- MUITA, esimerkiksi Kelan työkokeilu, apuvälineet, elinkeinotuki jne.

Kela –yhteistyö, TYM ja konsultaatiot

- Kelalla nimetyt virkailijat TYM-toimintamalliin
- Kela on mukana asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa ensivaiheessa arvioiden asiakkaan palvelutarvetta tietojärjestelmässään olevien asiakastietojen perusteella ja Kela kirjaa työllistymisen edistämisen näkökulmasta merkitykselliset asiat asiakkaan palvelutarvearvioon yhteiseen TYPPI-järjestelmään.
- Kela osallistuu TYM-lain mukaiseen monialaisen työllistymissuunnitelman laatimiseen, seurantaan ja tarkistamiseen, jos työttömän palvelutarve edellyttää Kelan tarjoamia, työ- ja toimintakykyä edistäviä kuntoutuspalveluja. Kela antaa tarvittaessa myös muuta Kelan etuuksia koskevaa neuvontaa.
- Satakunnan työllisyysalueella on käytössään säännöllinen mahdollisuus konsultaatioverkoston etätapaamisiin (jäljempänä ”Rukkanen”) eri toimijoiden kesken, osana TYM-toimintamallia. Rukkas-tapaamisiin osallistuvat vain asiakkaan tarpeen mukaiset tahot, jotka asiakkaan kanssa työskentelevät. Asiakkaan kanssa sovitaan konsultaatiosta etukäteen ja konsultaation jälkeen konsultaatiossa esille tulleet asiat käydään asiakkaan kanssa läpi.
- Kelan viranomaislinjan kautta myös muuta konsultaatioapua asiakastilanteissa, joko asiakkaan kanssa tai hänen suostumuksellaan.